

ASIA Käräjäoikeuden menettely muun ohella kuulemisten äänittämisessä

KANTELU

Kantelija on oikeuskanslerinvirastoon 13.6.2017 saapuneessa kantelussaan arvostellut Keski-Suomen käräjäoikeuden menettelyä lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevan asian käsittelyssä.

Kantelija on muun ohella arvostellut sitä, ettei hän ole saanut tilaamaansa äänitettä 19.4.2017 toimitetusta istunnosta. Kantelijalle on ilmoitettu kirjallisesti, ettei äänitys ole onnistunut.

Lisäksi kantelija on arvostellut sitä, että hän on 19.4.2017 annetun päätöksen seurauksena menettänyt oikeutensa asioida lastensa puolesta OmaKanta-palvelussa, vaikka huolto on uskottu yksin hänelle. Kantelijan mukaan kärjätuomari on istunnossa luvannut, ettei isän tiedonsaantioikeus vaikuta OmaKanta-palvelun käyttöön. Kantelija ei ole valittanut hovioikeuteen, koska oikeudet OmaKanta-palvelun käyttöön ovat poistuneet 2.6.2017 valitusajan jo umpeuduttua.

Kantelija on arvostellut myös päätöksen perusteluja, jotka ovat kantelijan näkemyksen mukaan osittain virheellisiä ja puutteellisia. Kantelija on vaatinut kärjätuomarin tekemien virheiden oikaisemista ja päätöksen muuttamista sekä asian uudelleen käsittelystä aiheutuneiden kulujen korvaamista.

SELVITYS

Keski-Suomen käräjäoikeuden kärjätuomari on antanut asiassa selvityksen ja lausunnon. Jäljennökset mainituista asiakirjoista on toimitettu kantelijalle tiedoksi.

RATKAISU

Perustuslain 108 §:n mukaan oikeuskanslerin tulee valvoa, että tuomioistuimet ja muut viranomaiset sekä virkamiehet, julkisyhteisön työntekijät ja muutkin julkista tehtävää hoitaessaan noudattavat lakia ja täyttävät velvollisuutensa.

Valtioneuvoston oikeuskanslerista annetun lain 4 §:n 2 momentin mukaan oikeuskansleri ryhtyy hänelle tehdyn kantelun johdosta niihin toimenpiteisiin, joihin hän katsoo olevan aihetta lain noudattamisen, oikeusturvan tai perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen kannalta.

Selvitys ja arviointi

Kuulemisten äänittäminen

Oikeudenkäymiskaaren 22 luvun 6 §:n (1064/1991) mukaan todistajan, asiantuntijan sekä todistelutarkoituksessa kuullun asianosaisen tai muun henkilön kuulustelu on äänitettävä. Jos äänittäminen ei ole mahdollista, lausuma on sanatarkasti merkittävä pöytäkirjaan. Jos äänittäminen lausuman lyhyden vuoksi on ilmeisen tarpeetonta, pöytäkirjaan on äänittämisen sijasta tarkoin merkittävä, mitä asiassa on kerrottu. Pöytäkirjattu suullinen lausuma on heti luettava ja pöytäkirjaan on merkittävä lausuman antajan ilmoitus siitä, onko lausuma ymmärretty oikein. Mainitun luvun 10 §:n mukaan äänite on säilytettävä vähintään kuuden kuukauden ajan asian ratkaisemisesta. Jos asiassa on haettu muutosta, äänite on kuitenkin säilytettävä, kunnes asia on lainvoimaisesti ratkaistu.

Käräjätuomarin antaman selvityksen ja lausunnon mukaan äänitys 19.4.2017 toimitetussa istunnossa ei ole onnistunut hänen oman onohduksensa vuoksi. Hänen olisi tullut kytkeä äänityslaitteen virta päälle vanhempien kuulemisen ajaksi, mutta hän ei ole muistanut näin tehdä. Tapahuneen jälkeen käräjätuomari on yrittänyt muistaa äänittämisen tärkeiden.

Nykyisessä oikeudenkäyntimenettelyssä suullista todistelua ei kirjata kokonaisuudessaan pöytäkirjaan, mistä syystä äänitteet ovat oikeusvarmuuden ja asianosaisten oikeusturvan kannalta tärkeitä. Käräjätuomari on unohtanut istunnossa äänittämisen, joten oikeudenkäymiskaareissa mainittujen kuultavien kertomuksia ei ole lainkaan äänitetty. Käräjätuomari ei siten ole menettänyt lain edellyttämällä tavalla.

Asiassa ei ole kuitenkaan ilmennyt, että äänittämisen unohtamisella olisi ollut vaikutusta asian ratkaisuun. Näin ollen katson riittäväksi toimenpiteeksi kiinnittää käräjätuomarin huomiota kuulemisten äänittämisen tärkeyteen ja huolellisuuteen äänittämisen toteuttamisessa.

OmaKanta-oikeuksien menettäminen

Käräjätuomarin antaman selvityksen ja lausunnon mukaan hän on ollut siinä käsityksessä, että tiedonsaantioikeuden vahvistamisella isälle ei ole vaikutusta äidin OmaKanta-palvelun käyttöön lasten asioissa. Istunnon jälkeen on kuitenkin selvinnyt, että näin ei olekaan, mitä käräjätuomari pitää valitettavana. Käräjätuomari kuitenkin katsoo, ettei hän ole menettänyt asiassa virheellisesti tai ylittänyt harkintavaltaansa.

Selvityksen mukaan vanhemmat ovat yhdessä hakeneet isän tiedonsaantioikeuden poistamista. Käräjäoikeus on ratkaissut asian 20.6.2017 annetulla päätöksellä.

Ottaen huomioon, että tilanne on uuden päätöksen myötä korjaantunut varsin nopeasti, katson, ettei minulla ole tältä osin aihetta enempiin toimenpiteisiin.

Kantelu muilta osin

Perustuslain 3 §:n 3 momentin mukaan tuomiovaltaa käyttävät riippumattomat tuomioistuimet, ylimpinä tuomioistuinina korkein oikeus ja korkein hallinto-oikeus.

Oikeuskanslerilla ei ylimpänä laillisuusvalvojana ole toimivaltaa puuttua riippumattomien tuomioistuinten toimi- ja harkintavaltansa rajoissa antamien ratkaisuiden sisältöön. Oikeuskansleri ei voi siten muuttaa tai kumota kantelun kohteena olevaa päätöstä eikä määrätä asiaa uudelleen käsiteltäväksi.

Siltä osin kuin kantelija on vaatinut käräjätuomaria hyvittämään aiheutuneen vahingon, eli korvaamaan asian uudelleen käsittelystä aiheutuvat asianajokustannukset, totean selvyuden vuoksi, ettei oikeuskanslerilla ole toimivaltaa määrätä korvauksia maksettaviksi.

Toimenpiteet

Kiinnitän Keski-Suomen käräjäoikeuden käräjätuomarin huomiota kuulemisten äänittämisen tärkeyteen ja huolellisuuteen äänittämisen toteuttamisessa. Tässä tarkoituksessa lähetän jäljennöksen päätöksestäni Keski-Suomen käräjäoikeuden laamannille.

Kantelu ei anna aihetta muihin toimenpiteisiin.

Kantelijan kirjoitusten liitteet palautetaan kantelijalle.

Apulaisoikeuskanslerin sijainen

Kimmo Hakonen

Esittelijä

Pia Tulkki-Ansinn